

IOGT

aksent

ET MAGASIN FRA IOGT I NORGE - NR 2 - 2015 //

**MENINGSFYLT Å
KUNNE HJELPE**

ISSN 1890-2553

9 771890 255009

LEDEREN //

JAKT PÅ ALKOHOLPOLITIKKEN!

Det er liten grunn til å juble over regjeringens alkoholpolitikk. Støttepartiet KrF fører en desperat kamp for å forsøke å holde de Blå-blå og Venstre på sporet, mens Regjeringen med små steg gjør alkohol til en stadig mer tilgjengelig vare.

SKJENKING VED LEKEPLASSEN?

Jeg håper at disse utfordringene gir IOGTs medlemmer og støttespillere energi til engasjement i den lokale politikken og høstens kommunevalg. Avgjørelsene for om kranene skal åpnes eller skrus til avgjøres jo faktisk der du bor: Når skal ølsalget stoppe? Hvor lenge får puben skjenke? Eller ha uteservering? Skal barnefamilier måtte venne seg til at byens idrettsarena selger øl? Skal det åpnes for alkoholservering på kafeen på stranda, i parken, nær lekeplassen, på sommerfestivalen, i fornøyelsesparken eller på skistedet der vi vil at barna skal trives og være trygge? Er kommunens skjenkekontroll så god at du kan være trygg på at ungene dine ikke får kjøpt rusbrus i nærbutikken? Eller risikerer å skade seg selv og andre fordi puben tar lett på å skjenke folk fulle? Det kan hver enkelt av oss påvirke, for det avgjøres i kommunestyresalen.

STEM FOR BARN OG UNGE

Når partienes kandidater fisker stemmer og stikker hodene ut på stand under valgkampen; spør dem og utfordr dem! Du behøver ikke å kunne alt om alkoholpolitikk, men vis dem at det betyr mye for mange at de beskytter barn og unge med en ansvarlig alkoholpolitikk. Bruk stemmen din på ett av de partiene som er opptatt av at kommunen din skal være et trygt og inkluderende sted for både barn og voksne!

Cecilie Widnes
Generalsekretær IOGT

Fyll ferien

Barn er rusfrie sone

For noen år siden tok Frelsesarmeen initiativ til en rusfri dag i hele Norge. En dag for å sette søkelys på rusproblemene i samfunnet. 8. juni hvert år oppfordres alle til å avstå fra alkohol. IOGT er en av organisasjonene bak, og valgte i år som i fjor å fokusere på at man ikke drikker når man er sammen med barn i sommerferien. I stedet oppfordret vi til at man fylte ferien med gode aktiviteter sammen, slik at "Fyll ferien" ble et naturlig slagord. IOGT har hatt stands flere steder i landet, og kommer også til å fortsette kampanjen ut sommermånedene. Bildet er fra standen i Oslo sentrum.

Herøy kirke //

Heimane våre på gang igjen

Et av de største arrangementene IOGT står for i løpet av året har i mange år vært "Heimane våre" på Sunnmøre. For et par år siden sa primus motor Per Arne Lillebø at det fikk være nok, men i år har arrangementet gjort come back i Herøy kirke. Fem timer med sang, musikk, kåseri og foredrag møtte tilhørerne. – Å komme til Herøy var en hyggelig opplevelse, sier Rune Larsen til Dagen. Han var en av artistene som deltok. Ernæringsfysiolog Per de Lange holdt innlegg om folkehelse og edruskapsarbeidet og Liv Randi Bjørlykke kåserte om den gode folkehelsen som ligger i å le godt. Foruten disse var det flere musikalske innslag.

aksent
Medlemsblad for IOGT i Norge
Torggt. 1, 0181 Oslo // Telefon: 23 21 45 80 // E-post: iogt@iogt.no

UTGITT AV: Akademisk fagforlag, Haugesund // **ANSVARLIG REDAKTØR:** Hanne Cecilie Widnes // **ANNONSESALG:** Kåre Nesheim, tlf 952 74 241 // **REDAKSJON:** IOGTs sentralkontor // **GRAFISK PRODUKSJON:** Poppcorn design - poppcorn.no // **TRYKK:** Haugesund Bok & Offset - hbo.no // **FOTO FORSIDEBILDE:** Karmøynett //

ISSN 1890-2553

Sprek hundreåring

Nok en avdeling har fylt 100 år siden sist. IOGT Oppegård og leder Bjørg Midtbø Sørli bød på stor fest på 100-årsdagen til losje Banebryteren. Rundt 80 gjester var tilstede og fikk høre ordfører Ildri Eidem Løvaas i Oppegård rose IOGT Oppegård for å stille opp for lokalmiljøet og IOGT for å bidra til et nødvendig og utfordrende arbeid for å øke aksepten for å drikke alkoholfritt. "Gjennom sin virksomhet i 100 år har IOGT Oppegård (losje "Banebryteren") hatt stor betydning i Oppegård kommune, ikke minst i edruskapsammenheng. Vi er sikre på at medlemmer som har vært med i losjen en stund, har hatt nytte og glede av sin tid der, og funnet verdier i arbeidet, sier Midtbø Sørli i 100-årsberetningen skrevet av Arvid J Johnsen.

Leder i IOGT Oppegård Bjørg Midtbø Sørli og //
ordfører i Oppegård Ildri Eidem Løvaas.

Kongesommer på Karmøy

Frivilligsentralen vår i Skudeneshavn arrangerer Kongesommer for barn og unge i sommerferien.

Det er femte året på rad at sentralen gir barn som ikke er på ferie et tilbud.

Et kjempeopplegg med aktiviteter som geo-caching, akrobatikk, padling og klatring. I tillegg blir det ulike utflukter hver mandag. Opplegget gjennomføres hver mandag, tirsdag, onsdag og torsdag fra den 6. – 24. juli og ledes av lederen ved frivilligsentralen, Brit Turid Valhammer.

Klare for enestående sommeropplevelser

Enestående familier er IOGTs aktivitetstilbud til voksne som ofte er alene med barn. Prosjektet vokser jevnt og trutt, og stadig nye grupper startes opp.

Hele 8 nye ledere ble ei helg i juni kurset for oppgaver i Enestående familier. Noen av dem skal inn i eksisterende grupper. Andre skal starte opp ny aktivitet fra grunnen av. Vi starter i løpet av sommeren opp grupper både i Bø i Telemark og i Luster i Sogn. Også nye ledere fra Time på Jæren, fra Levanger, Sandefjord og Bergen deltok på kurset.

I sommer er det planlagt nærmere 20 ferieaktiviteter fram til september. Mange hundre barn og voksne skal samle gode sommerminner med oss på teltferier og hytteturer, i fornøyelsesparker, dyreparker og klatreparker. Noen familier skal være med på vår barneorganisasjon Jubas sommerleir, andre grupper skal arrangere leir selv. Det skal feires St.Hans flere steder, og noen skal til og med til seters. Over 50 barn og voksne skal feriere på landstedet Gon i Larvik. Noen arrangement er allerede fullbooket, andre arrangement vil man invitere til mer på impuls når vi ser an hvor sommerværet leder oss. Nesten 1400 familier mottar invitasjoner til aktiviteter i Enestående familiers regi. Du finner mer informasjon om Enestående familiers aktiviteter på www.enestaandefamilier.no. Følg også gjerne tilbudets Facebookside.

Prosjektleder Daniel Selstø // puster ut etter russefeiringen.

EDRUSS PÅ TREDJE ÅRET

Etter tre år føler prosjektleder **Daniel Selstø** seg ikke like mye som russ lenger, men synes fortsatt det er greit å reise rundt på russetreff for prosjektet Edruss, som drives av IOGTs ungdomsorganisasjon Juvente.

AV JAN TORE EVENSEN

- Etter mitt inntrykk blir russerne bedre for hvert år. På årets landstreiff i Stavanger fikk jeg nesten sjokk over hvor lite overstadig berusede folk det var å se. Det kan selvsagt ha noe å gjøre med at jeg ser de fra en annen vinkel nå enn da jeg var russ selv. Men inntrykket er at de blir bedre, og at drikkepresset går nedover.

VIL VÆRE SYNLIGE EDRUSS

Edruss deltar på russetreffene først og fremst for å være synlige. At det er synlige edrus russ tilstede hjelper til for å få ned drikkepresset. - Stort sett får vi positive reaksjoner, forteller Daniel. - Noen føler kanskje litt at vi kritiserer dem som drikker. Men målet for oss er først og fremst at russetiden

skal være for alle, og at den skal være inkluderende. Vi har ikke som mål at ingen skal drikke i russetiden, det ville være urealistisk. - Men også russ som drikker kommer bort og sier at de er glade for at vi er der. Det hjelper dem å drikke mindre.

Foruten å være synlige deltar prosjektet også med å dele ut gratis alkohol-fri drikke, stort sett Solo. - Ingen blir veldig sur på gratis drikke, sier Daniel. Foruten deltagelsen på treffene har også prosjektet tre biler som brukes av edrue russ, foruten at de sponser to til. Disse forpliktet seg også til å delta aktivt i russetiden. At Juvente står bak prosjektet ser ikke ut til å være noe problem. - De som kjenner oss føler nok at det er

naturlig at det er en avholdsorganisasjon som står bak. Ellers så er det nok ikke så mange russ som har hørt om Juvente.

430 russ skrev i år under på at de skulle ha en edru russetid, som er det høyeste tallet prosjektet har hatt i løpet av de tre årene. I tillegg har prosjektet arbeidet aktivt mot russestyrene for å få de til å endre på knutereglene. På flere steder ble disse endret. - Vi har hatt god dialog med de store russestyrene, forteller Selstø. - Vi forteller om farene knyttet til overdreven alkoholbruk. Vi klarte å få endret eller fjernet knutene som vi regnet som farligst, som å drikke en kasse øl på 24 timer.

Frida Nikoline Solsdatter Hoff, // Larvik

For meg var russetida kanskje noe av det morsomste jeg har vært med på. Utrolig opplevelsesfylt og minneverdig. En edru russetid satte ikke noen begrensninger for hva jeg ble med på i forhold til andre. Det er litt over to uker siden russetida tok slutt, og verken stemmen eller formen er 100% på plass, tenker det sier litt om hvor gøy jeg hadde det.

Anne Thi Håndlykken, // Oslo

Å være edru i russetiden er å være som russ flest! Man ønsker å ha den beste russetiden for seg selv og andre, og attpåtil så husker man alt man gjorde! Jeg har også lært at de fleste innerst inne ønsker å drikke mindre enn de gjør og/eller ikke konsumere alkohol i det hele tatt i løpet av russetiden, og det er fint å kunne være et forbilde! På russetreffet med Edruss var det mange som valgte å helle ut sin egen øl til fordel for Solo når de var i selskap av meg.

Sjur Fredrik Mosvold, // Brekke

Vi har vært en liten gjeng fra Sørlandet som har valgt å være edru, og når vi har vært på russekroer, russefester og russetreff rundt forbi i landet har vi alltid tatt helt av uten at vi har hatt noe behov for å drikke alkohol for å få på plass stemningen. Det har vært flere anledninger hvor folk ikke vil tro på at vi er edru. I løpet av russetiden har vi fått mange kommentarer om at folk syntes det er bra at vi er med å minske drikkepresset, og jeg syntes at det er kult at vi kan være med å gjøre en forskjell blant russerne.

FAKTA //

Om Edruss

Edruss er et landsdekkende prosjekt drevet av ungdomsorganisasjonen Juvente. Målet er å endre fokuset i russetuden slik at drikkepresset blir mindre og at det skapes en aksept for å velge å feire russetiden uten å drikke alkohol

Promenaden AS

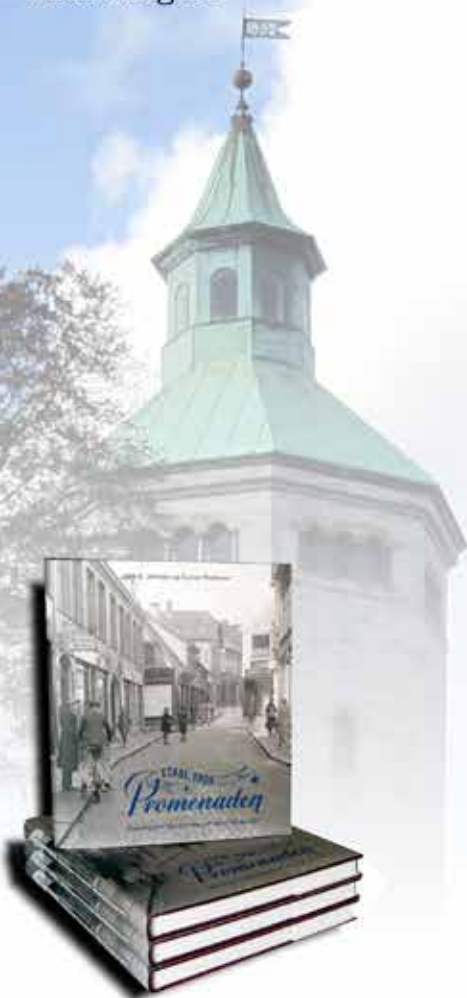
Promenaden AS ble etablert i 1909 og drev restaurant i Kirkegaten 20 i Stavanger.

Restaurantdriften opphørte i åttiårene, men selskapet fortsatte virksomheten som eiendomsselskap.

Promenaden AS eier tre forretningsbygg i Stavanger sentrum. Disse leies ut til butikker og kontorer.

En betydelig andel av overskuddet deles årlig ut til organisasjoner og institusjoner som arbeider mot rus, særlig blant ungdom.

Selskapet har gitt ut flere bøker om avholdsbevegelsens virksomhet i Stavanger.

Selskapets medarbeidere i restaurantlokalet tidlig på nittenhundretallet

FOTO: Hilde Lillejord

► 1 av 3 butikker bryter fortsatt loven

For åttende år på rad har ungdomsorganisasjonen Juvente testet dagligvarebransjen for salg av alkohol til mindreårige. Alle landets fylker er kontrollert og 331 av de totalt 902 butikkene som ble testet, solgte alkohol til Juventes mindreårige.

AV JAN TORE EVENSEN

Maria Elizabet Aspen (25), leder i Juvente, er ikke overrasket over resultatet.

- Tallene overrasker ikke. Dette er omtrent samme resultat som i fjor, bare litt verre. Nå er det på tide at helse- og omsorgsministeren tar grep, sier hun.

STRENGERE SANKSJONER

- Etter de første årene med Skjenkekontrollen opplevde man en innskjerping av butikkenes rutiner i noen grad, men i år opplevde vi en økning i antall salg. Det er vi ikke fornøyde med, sier Aspen.

- Vi mener at salg av alkohol til mindreårige er et så alvorlig lovbrudd at beivlingen bør inndras umiddelbart. Det finnes neppe andre arenaer i samfunnet hvor man sier seg fornøyd med at 37 % bryter loven, og det er spesielt alvorlig at det er så høye tall når det gjelder salg

av alkohol til mindreårige. Vi har testet 902 butikker og 331 av disse har brutt loven ved våre kontroller.

VINMONOPOLET ER BEST

Vinmonopolet er fortsatt den kjeden som gjør det best i våre kontroller, og som har gjort det konsekvent best samtlige år vi har testet. I 2013 ble de testa 15 ganger og solgte ikke i noen av tilfellene. I 2014 ble de testet 38 ganger og solgte i 3 av tilfellene.

- Dette er bra, og er åpenbart ingen tilfældighet når de har de overlegent beste resultatene hvert år Polet jobber hele tiden med å bedre sine rutiner på alderskontroll og dette viser seg i resultatene. Det er mange av dagligvarekjedene som har mye å lære av Vinmonopolet når det kommer til å spørre om legitimasjon, selv om de i år altså solgte i noen tilfeller, sier Aspen.

FORNØYD MED ÅRETS KONTROLL

Prosjektleder Camilla Bogetun Johansen er godt fornøyd med årets skjenkekontroll. - Vi har for første gang kontrollert butikker i alle landets fylker, og har også hatt flere kontroller enn noensinne. Dette er et prosjekt hvor hele organisasjonen mobiliserer. Det er heller ingen tegn til at behovet for prosjektet blir mindre. - Vi fortsetter inntil vi har nådd målene våre, sier Johansen.

- FLERE OG BEDRE KONTROLLER OG BEDRE SANKSJONER.

- Det er ikke akseptabelt at mindreårige får kjøpe alkohol, sier Maria Elizabeth Aspen. Vi føler at man fra kjedenes side også har et fokus på dette, men resultatene er ikke gode nok. Derfor trenger de et press fra kommunene med bedre kontrollrutiner.

I følge fra FN anslås det at **500 000 hus har rast sammen** som følge av jordskjelvet i Nepal for to måneder siden. I tillegg kommer 269 000 hus som er såpass skadet at familier ikke kan, eller frykter for å flytte hjem. 8 712 personer er meldt døde.

HÅP OG FRYKKT I NEPAL ETTER JORDSKJELVET

AV JAN TORE EVENSEN // FOTO: TORSTEIN NYBØ

Jordskjelvet i Nepal i april gjorde mange hjemløse. Et av husene som står, men med såpass store skader at det ikke er trygt å flytte inn i er Balika Home, et barnehjem for jenter, drevet av organisasjonen CWIN. Balika er kjent for mange IOGTere siden vi på 90-tallet var med på å samle inn midler for å få bygget opp senteret. FORUT har samarbeidet med CWIN like lenge. På Balika Home får gatebarn, barnarbeidere og seksuelt misbrukte barn et hjem, mulighet til skolegang og å komme seg videre i livet.

Jordskjelvet snudde opp-ned på denne verdenen. I to måneder har jentene nå bodd i telt på området, siden huset ansees for å være farlig å sove i. Bygningene har blitt påført skader, som krever bygningskyndig oppfølging før det vil være forsvarlig for jentene å flytte inn igjen. De stadige etterskjelvene er med på å skape en usikker stemning.

JENTENE PÅ BALIKA FIKK NYE OPPGAVER

Torstein Nybø, informasjonskonsulent i FORUT, som nettopp har vært og besøkt senteret, kan imidlertid fortelle at jentene fra Balika Home har, mye takket være sin bakgrunn, fått en spesiell rolle når skolen startet igjen. - Arju, en av jentene, ble spurt om å lede an i aktiviteter for sine medelever, og valgte en samtaleaktivitet hun hadde lært på Balika. Alle klassekameratene klippet ut stjerner i papir. På forsiden av disse tegnet eller skrev de vakre assosiasjoner. På baksiden skrev de tanker som beskrev vonde følelser og frykt i forbindelse med jordskjelvet. Disse tankene ble det så snakket om i klassen før stjernene ble limt på veggen, med den fine siden ut. Med en slik symbolsk handling fikk elevene en påminnelse om å fokusere på de positive følelsene i en vanskelig situasjonen. Dette er et av flere eksempler

på at erfaringene og kompetansen som jentene på Balika Home har nå blir brukt i skolesituasjonen. Dette gir jentene en ny slags status i lokalmiljøet.

STOR INNSATS FRA CWIN

CWIN har de siste månedene, blant annet med hjelp av FORUT, vært aktive. - Siden det første jordskjelvet i april har vi distribuert nødhjelp til nærmere 10 000 familier, uttaler Sumnima Tuladhar, leder i CWIN. CWIN har nådd ut til 9 900 familier, 49 500 personer og 37 752 barn i de 14 distriktene som er hardest rammet. CWIN har levert mat, presenninger, medisiner og barnepakker. Samtidig driver også CWIN en nasjonal krisetelefon for barn som har hatt åpne linjer i hele perioden. Her har de svart på to hundre saker med skadde barn, savnede barn og for å forebygge menneskehandel. Katastrofen har dessverre skapt et økende marked for sex-handel. Mange barn sover ute ubeskyttet eller har mistet foreldrene sine. Nepal er fra før storleverandør av jenter til sexindustrien i India, og dette er en problematisk CWIN har arbeidet med lenge.

FLEKSIBILITETEN ER VÅR STYRKE

- Vi er ingen nødhjelpsorganisasjon, sier generalsekretær i FORUT, Morten Lønstad, men vi har mange dedikerte mennesker med oss som har stor kapasitet til å snu seg om i situasjoner som dette. Den fleksibiliteten er vår største styrke når noe skjer. I tillegg er han imponert over innsatsen fra partnerorganisasjonene i Nepal. - CWIN er en fantastisk organisasjon, og det at vi nå har fått 6,5 nye millioner er ikke minst fordi de har levert langt over det man kunne forvente, sier han. Vi går nå i gang med å få bygget opp 100 midlertidige skoler for å erstatte de som har rast sammen. Det er også viktig å få folk under tak nå som regntiden kommer.

// STOR GIVERVILJE

En rekke foreninger, barnehager og skoler har vært med på å gi penger til FORUTs nødhjelpsinnsetts. Foruten pengene som er blitt samlet inn fra avdelinger og regioner i IOGT, Juba og Juvente

En solidaritetskonsert på Gjøvik ga alle inntektene, 24.000,- til nødhjelpsarbeidet

Elever ved Seljord folkehøgskule som var i Nepal da skjelvet rammet har samlet inn over 600 000,- til gjenoppbygging av Balika, og fortsetter nå innsamlingsarbeidet når de drar hjem etter skoleslutt

Partnerorganisasjonen WODEPT i Sri Lanka, som bl,at driver barneklubber i landet har samlet inn 100 000 rupier eller nærmere 6000 kroner til Nepal.

Komikerduo "Urbane Totninger" som er to av flere FORUT-ambassadører gir som tidligere alle billettinntektene for et av sine sommershow på Kapp til FORUT, foruten at FORUT også har fått god plass i programmet.

// FORUT

Er IOGTs bistandsorganisasjon, som vi eier sammen med Juvente og Juba.

Vi har virksomhet i fem land - Sri Lanka, India, Sierra Leone og Malawi foruten Nepal. FORUTs visjon er en fredelig verden uten fattigdom der alle er sikret menneskerettigheter, og der rusmidler ikke hindrer velferd, trygghet og folks utviklingspotensial.

CWIN (CHILD WORKERS IN NEPAL)

arbeider for å styrke barns rettigheter. Målsetningen er å hindre at barn blir utnyttet i barnarbeid eller bli ofre for seksuelle overgrep eller prostitusjon.

Syrlig og forfriskende i sommer

For tre år siden ble bartenderen **Örjan Åstrand** kontaktet av UNF (Ungdommens Nykterhetsförbund) i Sverige og spurt om han kunne lage en "ordentlig" alkoholfri drink som skulle brukes på Almedalsveckan den sommeren. Nå er fjerde variant av drinken klar til en ny sommer.

FOTO: JONAS ERIKSSON

Almedalen på Gotland er stedet hele det politiske Sverige samles hver sommer. Tradisjonelt har det blitt forbundet med rosévin, og satsningen på et alkoholfritt tilbud ble i 2012 kåret til beste kampanje i Almedalen det året. Åstrand mener imidlertid at han ser en trend mot at alkoholfrie drinker blir mer akseptert. - I mange år har mange i bransjen sett alkoholfrie drinker som en slags mindreverdige drinker, men nå begynner mange å se at det nesten er vanskeligere å gjøre en god drink uten alkohol, sier Åstrand.

STØRRE KRAV FRA GJESTENE

Åstrand har arbeidet i restauranter siden 1981 og i bar på heltid siden 1987. På den tiden har han sett en klar utvikling. - Gjестene har i dag høyere krav til hva en alkoholfri drink skal være. De utfordrer bartenderne mer, og nøyer seg ikke bare med to sorter juice og masse is. I dag er det lekke drinker, og mange av dem som velger bort alkoholen besøker barer og restauranter på like vilkår som andre gjester. Dessuten er det flere og flere som velger bort alkohol av og til, bare for at det er godt eller for at de ikke kjenner for å drikke alkohol akkurat da. - Det har blitt mer avdramatisert, mener Åstrand. - Det letter også trykket på drikkepresset.

Slik har det ikke bestandig vært. - Helt fra jeg begynte å jobbe i bar har jeg møtt mennesker som av ulike grunner ikke vil drikke alkohol. Ofte har de måttet be om cola eller mineralvann. Det synes jeg er synd, og derfor har jeg alltid foreslått en god drink i stedet. Jeg vil at alle mine gjester skal ha en god opplevelse der jeg arbeider.

AV JAN TORE EVENSEN

Han mener at avholdsbevegelsen burde kunne utnytte trenden mot mer alkoholfritt. - Bevegelsen i Sverige er bra på å engasjere unge som velger bort alkohol. Ovenfor restaurantbransjen er det viktig å fortsette å vise at gjester som avstår fra alkohol er like bra gjester som alle andre.

AKTUELL MED BOK OM ALKOHOLFRIE COCKTAILS

I dag jobber Åstrand på restauranten Tennstopet i Stockholm, han driver også firmaet Barutveckling - et selskap som gir skolering i ulike drikker, lager drinkebøker og ulike former for events. Nylig utga han også boken "Alkoholfrie cocktails". - Det finnes mange drinkebøker i handelen i dag, men ingen som er helt alkoholfri. Det begynte med at jeg ble spurt om å lage en bok, samtidig ventet vi vår datter og min kone Åsa velger stort sett alltid alkoholfritt. Da kunne jeg samle mine erfaringer fra alle år og gjøre en bra bok. - Sverige ligger langt etter mange land når det gjelder mocktails, mener Åstrand. - I f.eks Asia er det et naturlig innslag på drinklistene.

Åstrand liker ikke uttrykket alkoholfritt alternativ, det låter som om det skulle være et valg man tar fordi man ikke får det man egentlig ville ha.

- For å gjøre alkoholfrie drinker slagkraftige må de sees på som drinker på samme måte som alle andre drinker. Gode og godt laget med bra råvarer. Selv drikker han både drinker med og uten alkohol, men de er alltid syrlige og forfriskende, gjerne med fersk lime eller sitron. "Så liker jeg fersk mynte."

Almedalsdrinken har blitt en suksess i Almedalen. Nærmere 10 000 drinker er blitt servert de siste tre årene.

ÅSTRANDS TRE TIPS

// Ha mye is hjemme.

Kalde drinker smaker bedre.

// Bruk fine og funksjonelle glass.

Det gjør opplevelsen bedre.

// Har man gjester bestem på

forhånd hvilke drinker man vil servere. Noen søte, noe syrlige og gjerne ulike farger og frukter for variasjon.

ALMEDALSDRINKEN 2015

- // 1 høvlet agurkskive
- 2 cl ferskpresset sitron
- 3 cl konsentrert pæresaft
- 2 dl Rose's lime
- 5 cl ingefærøl
- 5 cl soda/mineralvann
- Is

Høvl en agurkskive og legg den i et høyt glass. Fyll på med is. Hell i øvrige ingredienser og avslutt med ingefærøl og soda/mineralvann.

ALMEDALSDRINKEN 2014

- // 3 cl konsentrert eplejuice
- 1 cl presset lime
- 1 limeskive
- 2 skiver ingefær
- Tonic
- Is

Bland ingrediensene, riv i ingefærskiver som har ligget i sukkerlake. Fyll på med Tonic.

SOMMER-DRINKER

ALMEDALSDRINKEN 2013

- // 0,5 dl bringebær
- 2 cl ferskpresset sitron
- 1 cl konsentrert bringebærsaft
- 2 cl konsentrert hylleblomstsaft
- Mineralvann

Mos bringebærene og tilsett saftene. Fyll på is og mineralvann. Rør om og server med en sitronskive.

ALMEDALSDRINKEN 2012

Foto: Linus Hallgren

- // 1 dl jordbær
- 1 lime-båt
- 3 mynteblad
- 1 cl konsentrert hylleblomstsaft
- 7 up/Sprite
- Isbiter

Mos 1 dl jordbær med 3 store mynteblad direkte i glasset. Press en lime-båt og hell i saften. Tilsett hylleblomstsaft og isbiter. Fyll på med sprite. Rør om og pynt med ett jordbær og ett mynteblad.

TENKTE MEST PÅ Å HJELPE DE SOM HADDE PROBLEMER MED FYLL

Edel Hagen ble nesten født inn i IOGT. Det sier hun i hvert fall selv. I år gikk hun av som leder i avdelingen sin etter samlet nærmere 50 år i førersetet.

Noen god forklaring på hvorfor det har blitt så lenge har hun ikke. - Jeg er nok et organisasjonsmenneske, sier hun. - Det er morsomt å få til noe, å stå for et arrangement, planlegge. Noe har jeg nok i genene etter moren min, Anne Tollefsen. Også hadde jeg god hjelp i at mannen min, Oddvar, var leder for losjen på Bryn. - Vi samarbeidet mye.

Det var faren som tok henne med til det første IOGT-møtet. Da var hun bare 7 år, og måtte sitte og vente på kontoret til distriktslederen i en slags barnehage for IOGT-barn. Senere ble det barnelosje som moren styrte, og ungdomslag.

FOKUS PÅ Å HJELPE

- Vi hadde nok mest fokus på arbeidet i losjene, det som skjedde i avdelingene. Og vi tenkte mest på å hjelpe de som hadde problemer med fyll. Det er det jeg er opplært med. Derfor holdt det heller ikke bare å ha møter hver 14. dag, vi måtte ha flere tilbud - kvinneforening, studieringer, ungdomsgrupper og fellesmøter hver uke. Dessuten hadde vi folk som passet på, og hvis vi forsto at det var noen som begynte å få problemer var det raskt noen som dro og besøkte vedkommende. Det var mange hjem som fikk det godt etter at faren, fordi det var som oftest mannen, begynte i losjen. Når Edel blir spurt om hvilke minner som er sterkest er det også dette hun kommer tilbake til. - Jeg glemmer

aldri skomakeren som hadde hatt store alkoholproblemer før han ble medlem. Så så vi i løpet av noen år at det gikk mye bedre med han, han fikk orden hjemme, fikk seg bil og det gikk veldig fint. Også står han og ser på bilen sin og så sier han - "Den har jeg fått av IOGT". Det er sånne små lyspunkter man husker.

DROSJELOSJEN

"Rechabs Minde", som Edel sin avdeling heter, var ellers kjent som "drosjelosjen" fordi det var så mange drosjesjåfører som ble medlemmer. Det var ikke uvanlig at IOGT-avdelingene trakk til seg litt ulike yrkesgrupper. En annen avdeling i Oslo ble kjent som "murerlosjen" og i losje "Feltvakten" var det militære som holdt til.

- Jeg har ikke tall på alle de attestene jeg har skrevet under på for at den og den har blitt med i IOGT i dag og avgitt avholdsløfte. Da skulle de i retten dagen etter for å ha kjørt i fylla. Noen klarte seg, andre gjorde det dessverre ikke. For meg har det alltid vært viktig at møtene var gode, og at det ble et godt innhold i de. Ikke bare kaffe, det kan vi gjøre etterpå.

MORSOMT Å TREFFE FOLK IGJEN

Foruten engasjementet i IOGT kan Edel se tilbake på mange yrkesår som regnskapsmedarbeider i NGU (nå: Juvente) som begynte i

Ungdomsaksjonen mot sult på slutten av 60-tallet. - Det er koselig å arbeide med ungdommene, vi ble som regel gode venner. Morsomt er det når jeg møter dem igjen i dag, og de er fortsatt med. Synes det er veldig hyggelig. Kolon, Juvente sitt teaterprosjekt, fikk en spesiell plass i hjertet til Edel. Det var også en god måte å knytte organisasjonene sammen på. Hvert år ble det arrangert Kolon-forestilling med fulle hus både fra IOGT og Juvente.

Selv om hun ikke lenger vil stå med klubba og lede møtet regner hun ikke med å bli arbeidsløs med det første. Hun leder f.eks programkomiteen og har dermed ansvaret for å dekke møtene med innhold. - Også har jeg kommet inn i Seniordans eller "morsom trim" som jeg kaller det. Jeg er ikke så glad i gå tur, men når gulvet ligger der, og det blir musikk blir jeg også ti år yngre. Det er veldig bra, også for hodet.

I de sammenhengene blir hun nok ofte den eneste som ikke drikker. - Et glass med alkoholfritt står på brettet, forteller hun. - Men jeg tror jeg gjør litt nytte for meg. Det er mye drikkepress i samfunnet i dag. Men jeg leser at ungdommer drikker mindre, det får være det håpet jeg tar med meg. Jeg stoler på dem jeg, sier hun.

FOTO: KARMØYNYTT

De ansatte på Møteplassen // Anne Therese Buer, Inger Randi Vikre og Thomas Aanerud

MENINGSFYLT Å KUNNE HJELPE

- Vi kan komme i kontakt med ungdommene på en annen måte enn det politiet og barnevernet gjør. Her er det de som velger å komme eller ikke, og kan gå ut av døra om de synes at nok er nok.

AV JAN TORE EVENSEN

Det er hektiske dager på Møteplassen, tiltaket IOGT driver i Kopervik. Mellom telefoner fra politiet, foreldre og skoler skal 45 ungdommer følges opp. Anne Therese Buer har vært ansatt som daglig leder i vel ett år, men var godt kjent

med tiltaket allerede da hun startet opp. - I min tidligere jobb i politiet samarbeidet jeg mye med Møteplassen. Det var også politiet som tok kontakt med kommunen i 2006 etter at vi hadde hatt mange pågripelser i partydop-miljøet,

forteller hun. - Disse hadde lite tilbud, og vi så at det var nødvendig å få et tiltak som det møteplassen er. IOGT vant anbudet, og har drevet tiltaket siden.

LAVTERSKELTILBUD

Møteplassen er et lavterskel tilbud til ungdommer som sliter på skolen eller ikke klarer å komme seg inn i arbeidslivet. Ungdommene er vanligvis rundt 15-25 år. - Det er mange med psykiske problemer, forteller Buer. - Mange sliter med angst og depresjoner og sitter alene hjemme. Andre har problemer med rus eller andre forhold i hjemmet. Kanskje er barnevernet alt inne fra før.

- Det første som skjer etter at vi har fått kontakt med ungdommen er at vi har en introduksjonssamtale hvor vi kan fortelle hva vi kan tilby, og høre hva de mener. Deretter bruker vi tid til å bli kjent for å finne egnede aktiviteter. Målet er å få ungdommene over i en mer normal tilværelse. Noen ganger er det viktigste at de bare får komme hit og snakke med noen. Særlig jenter vil bare møte oss. Da handler det om å høre på dem og bekrefte. Så kan vi også sende bekymringsmeldinger til barnevernet eller veilede videre inn i systemet.

AKTIVITETER FOR ALLE ÅRSTIDER

Møteplassen kan tilby mange ulike aktiviteter. Akkurat i disse dager har kajakk-sesongen startet, og havkajakene som ble anskaffet i fjor er i stadig aktivitet. De har avtale med et hestesenter hvor en jentegruppe er fast og rir en gang i uken. - Alle har ulike problematiske forhold, men fungerer godt når det handler om ridning, sier

Buer. - Så har vi også enkle aktiviteter som frisbee, bowling, klatregruppe og mulighet til bruke et treningssenter.

MENINGSFYLT ARBEID

Buer synes jobben er interessant og meningsfylt. - Jeg har selv sett flere av ungdommene mens jeg jobbet i politiet, og det er spennende nå å jobbe i andre ender av skalaen. Det å se at det er mulig å hjelpe er veldig meningsfylt. Å se f.eks en av de vi har hatt inne som nå har vært rusfri i to år. Han har fått seg en jobb og det fungerer rundt ham. Det er mange slike tilfeller. Vi må ta vare på de positive tilbakemeldingene som vi får, særlig fra skolene.

Selv om hun kjente godt til Møteplassen var IOGT ganske ukjent for henne da hun startet. Etterhvert har hun kommet godt inn i virksomheten og har også tatt på seg oppdrag i Sterk&Klar-prosjektet. - Det er også interessant. Jeg har jo hatt foredrag i politijobben, men dette blir en litt annen vinkling, sier hun. Og vi har flere like utfordringer når det gjelder å selge oss inn og fortelle om hva IOGT er i dag. Mange kjenner ikke organisasjonen eller kan ha spørsmål om dette at vi er en avholdsorganisasjon.

- VALGET OM Å IKKE DRIKKE VAR LETT

Beslutningen om å ikke drikke alkohol ble tatt for flere år siden. - Når jeg på jobben så ungdom som kom fra alkoholisererte hjem og selv fikk spørsmålet om jeg drakk følte jeg at det stakk litt. Valget om å ikke drikke var lett for meg, siden det ikke var noen stor del av livet mitt. Men jeg så at det kunne være viktig for noen andre.

NYTT PROSJEKT

Det siste prosjektet på Møteplassen er at man begynner å se på yngre aldersgrupper. - Vi har fått midler til å jobbe med en gruppe i 13-15-årsalderen, forteller Buer. To ungdomskoler i Karmøy er med i prosjektet, som vi har kalt Ungzone. De vi retter oss mot er ungdomsskoleelever som er ikke får være med på sosiale arenaer som ferie- og fritidsaktiviteter, på grunn av foreldrenes inntekt og sosiale situasjon og ungdommer som vokser opp med foreldre med psykiske vansker eller rusproblemer, ungdom med innvandrerbakgrunn og ungdom med nedsatt funksjonsevne. Alle disse bruker også i liten grad de fritids- og kulturtilbudene som eksisterer.

- De tas ut av skolen på slutten av dagen, og er med på gruppeaktiviteter hos oss. Vi tror dette kan forebygge mye senere, og skolene er veldig positive.

POSITIVE FRA KOMMUNEN

I det hele tatt er kommunen svært positiv til Møteplassen, og både ordfører og rådmann har vært på besøk. - Tanken som vi sådde for snart 10 år siden har blitt til et viktig tiltak i kommunen. Buer tror også at dette kan være noe for andre kommuner. - Behovene er ganske like, mener hun. - Mye av det vi gjør burde ha overføringsverdi til resten av landet, og det offentlige kan ikke gjøre alt. De har også hatt besøk fra andre kommuner. Fortsatt ser hun også mange ubrukte muligheter på Karmøy for videre utvikling.

BENYTT MULIG- HETENE I VALG- KAMPEN

Hovedlinjene i norsk alkoholpolitikk ligger fast. Det har vært et mantra fra regjeringen siden avtalen mellom regjeringspartiene, Krf og Venstre ble undertegnet etter valget i 2013. Samtidig har de fleste forslag det siste året gått i mer liberal retning.

IOGTS TRE VIKTIGSTE SAKER UNDER VALGKAMPEN

1.
Skjenketider

Vi har fått utviding av antall salgsdager på polet, endring i taxfreekvoten, forslag til endringer av reklamereglene og forslag til endring av fireårsregelen - altså at alle bevilgningssaker skal opp på nytt hvert fjerde år i kommunene. I et brev til helse- og omsorgskomiteen argumenterer helseministeren for disse endringene med at "det er behov for justering på grunn av endrede behov og ny kunnskap og at det er viktig å beholde legitimiteten for dagens politikk." Samtidig understreker ministeren at han ønsker en bred og kunnskapsbasert alkoholpolitikk som har støtte i befolkningen.

- MANGE SMÅ FORSLAG TREKKER I SAMME RETNING

Mina Gerhardsen, generalsekretær i Actis - Rusfeltets samarbeidsorgan, mener ikke at hovedlinjene ligger fast. - Det er ikke foreslått noen ville og dramatiske ting fra regjeringen, sier hun. - Men det har kommet mange små forslag som alle trekker i samme retning: Økt tilrettelegging for økt forbruk. Det er vi skeptiske til. Det mest bekymringsfulle er økningen i taxfreekvoten fordi det kan svekke Vinmonopolet og på sikt bety at vi mister polet. Vi støttet forslaget om prikkeordning for utelivsbransjen, men sluttforlaget ble så utvannet at det er uklart om dette vil være positivt. Forslaget om evige skjenkebevillinger er heller ikke et bidrag til å få et mer seriøst uteliv.

Debatten om alkoholpolitikken i stortinget denne måneden ga et godt bilde på den politiske situasjonen. Alle partier er enige i at alkohol er det rusmidelet som forårsaker flest sosiale- og helsemessige skader, og at det er et politisk ansvar å sikre et aktivt forebyggende arbeid og en solidarisk alkoholpolitikk. Men når vi kommer inn på hvilke virkemidler som kan brukes skilles partiene ad. I praksis eksisterer det et flertall bestående av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre som står sammen i de fleste saker om

2.
Effektiv skjenkekontroll som hindrer at mindreårige får kjøpt alkohol

endringer i politikken. I noen saker står Arbeiderpartiet sammen med regjeringspartiene, som i utviding av salgstidene på polet. I andre er det et mindretall bestående av de rød-grønne og Krf som f.eks vil se med nye øyne på tax-freeordningen. Et forslag fra Krf og SV om å redusere maksimal skjenketid fra kl. 03.00 til kl. 02.00 ble også nedstemt.

RUSPOLITIKK KOMMET HØYERE PÅ DAGSORDENEN

Gerhardsen er glad for at ruspolitikk den siste tiden er satt høyt på dagsorden. - Det viser et grunnleggende og viktig engasjement for å hjelpe noen av de som strever mest i samfunnet vårt, mener hun. - Noen av løsningene som foreslås er Actis uenig i, som forslaget om å dele ut heroin til tunge rusmisbrukere. Erfaring og forskning viser at dette ikke er et tiltak som vil kunne nå de tyngste brukerne, som er målgruppa, og det har en svært høy kostnad uten at resultatene er tilsvarende høye. Vår bekymring er at oppmerksomhet og ressurser trekkes vekk fra det et samlet rusfelt mener er viktigst, som bolig, nettverk og aktivitet, fordi politikere synes det er mer spennende å være for noe nytt.

BENYTT MULIGHETEN I VALGKAMPEN

Generalsekretær i IOGT, Hanne Cecilie Widnes, er opptatt av at både organisasjonene og enkeltmedlemmer benytter muligheten til å snakke med politikere nå som det er valgkamp. - Dette er sjansen til å møte lokalpolitikere når de ute for å lytte og selge seg foran valget. Kunnskapsnivået om de alkoholpolitiske virkemidlene er generelt lavt. Derfor er det viktig å være aktiv både før og etter valget. Selvsagt kan man ha stand selv, men vel så viktig er det at man møter opp der politikere er når de har stands under valgkampen.

IOGT kommer i forbindelse med valget å gjennomføre flere debatter. Først i Arendalsuken 13. august hvor de sammen med Actis gjennomfører en debatt

3.
Arenaer der barn og unge ferdes skal være rusfrie

om skjenkepolitikk og kommunens oppgaver med alkoholforvaltningen. Er kommunepolitikere i lomma til skjenkenæringen? Hva må til for å få en mer ansvarlig alkoholhåndtering og et tryggere uteliv? er spørsmålene organisasjonene stiller.

Widnes, som også skal være ordstyrer for debatten håper at IOGT-medlemmer i området stiller opp under møtet. I forbindelse med landsmøtet i Bergen arrangerer IOGT et åpent alkoholpolitisk seminar, fredag 14. august på Grand Hotel Terminus i Bergen sentrum. Blant innleiderne på seminaret finner vi politioverbetjent Bjarte Sedal, forsker Bergljot Baklien fra SIRUS og IOGTs generalsekretær Cecilie Widnes. Seminaret avsluttes med politisk paneldebatt om skjenkepolitikk med politikertopper fra Bergen Kommune.

LOKALPOLITIKERNE HAR ANSVAR

Mina Gerhardsen er også opptatt av å være synlige i valgkampen. - I Norge handler enhver valgkamp om skole og helse, pluss noen aktuelle temaer. Jeg håper vi gjennom valgkampen klarer å få flere politikere til å være opptatt av forebygging og behandling, men også om skjenkepolitikk. Her sitter lokalpolitikere med et stort ansvar for å sette folks trygghet og trivsel foran nærings hensyn. Altfor mange opplever ugreie hendelser på grunn av andres drikking. Dette har lokalpolitikere store muligheter til å gjøre noe med.

// VIKTIGE DATOER

TORS DAG 13. AUGUST
Paneldebatt: **Begeret er fullt. Bør skjenkepolitikken endres?**
Sted: Arendal bibliotek kl. 16.00

FREDAG 14. AUGUST:
Landsmøteseminar om **Skjenking, vold og forebygging**
Sted: Grand Terminus Hotel - Bergen kl. 09.00 - 12.00

HVA MENER PARTIENE?

Lokalvalg er ikke stortingsvalg. Derfor kan det variere hvordan partiene stemmer fra kommune til kommune, selv om det neppe vil være store forskjeller. De færreste partiene har klare formulering-

er i sine programmer om hvordan de mener at lokalpolitikkerne bør stemme. Vi har imidlertid samlet noen av standpunktene fra de nasjonale programmene for denne perioden, som også er

relevant lokalt. Alle sitatene her er hentet fra partiets programmer for denne perioden, bortsett fra Arbeiderpartiet sitt som er hentet fra partiets nettsider om hva de mener om alkoholpolitikken.

Opprettholde rusfrie arenaer i samfunnet, være tilbakeholdne med åpnings- og skjenketider, og prioritere rusforebygging i arbeidslivet.

- Vil redusere maksimal skjenketid fra kl 03.00 til 02.00
- Vil at utesteder som bryter skjenkereglene skal miste skjenkebevillingen i minst 3 mnd
- Vil at salgssteder som selger til mindreårige skal miste salgsbevillingen i tre mnd og i tillegg ilegges bøter

- Liberalisere alkohollovegivningen
- Vil sikre et tilfredstillende kontrollsystem for omsetning av alkohol
- Vil tilate salg av lovlige varer (inkl. alkohol) i butikkens åpningstid

- Styrke det forebyggende helsearbeidet, særlig for å motvirke utvikling av livsstilsrelaterte helseproblemer
- Vil gi kommunene rett til selv å bestemme skjenketider
- Vil tillate kommunene å ha alkoholsalg i butikk til klokka 22.00 på hverdager og lørdager

- Vil at den nasjonale maksimalrammen for skjenketid settes til klokken 02.00
- Vil at bevillingshavere som gjentatt ganger bryter alkoholloven mister muligheten til å få bevilling
- Vil åpne for kommunale tillegg i bevillingsgebyrene for å finansiere økt kontroll med skjenking og salg av alkohol

- Fortsette å regulere alkoholoromsetningen strengt

- Videreføre dagens restriktive politikk for alkohol og tobakk
- Vil gi kommunene fullmakt til å regulere skjenketidene selv, innenfor dagens lovverk med maksimal skjenketid til kl 03.00 for hele landet

VENSTRE

- Vil fjerne statlige begrensninger på åpningstider, og la slike begrensninger fastsettes av den enkelte kommune

- En restriktiv alkohol- og skjenkepolitikk, for å forebygge vold i forbindelse med uteliv.
- Tap av skjenkerett for utesteder som nekter ansatte arbeidskontrakt, driver med svart arbeid eller omsetning, eller på annen måte omgår lovfesta rettigheter.
- Tap av skjenkerett for utesteder som har en diskriminerende praksis.
- Styrke det forebyggende arbeidet i kommunene.

Dag Endal fra FORUT var en av deltakerne på årets store internasjonale FN-konferanse på narkotikafeltet. Dette er hans oppsummering av møtet.

Når opp mot 1.000 representanter fra alle FNs medlemsland, FN-organisasjoner og mange frivillige organisasjoner er samlet én uke i strekk for å diskutere verdens narkotikapolitikk, blir det sagt mange millioner ord. I plenum, i seminarer, i paneldebatter, i forhandlingsmøter, over kaffe, lunsj og middag og, ikke minst, i korridorene.

Møtene i Wien i mars i år var forarbeid til det store toppmøtet i New York neste år om narkotikapolitikk, kalt UNGASS2015. Å summere opp en slik bikube av politisk aktivitet på noen få linjer er en risikabel øvelse. Likevel, avsnittene nedenfor er et forsøk på å trekke noen linjer etter å ha sittet og hørt anslagsvis 200 innlegg disse dagene i Wien.

ÅPEN DEBATT

Til sammenligning med mange andre narkotikapolitiske prosesser var årets UNGASS-debatter mer åpne, søkende og konstruktive. Mange følsomme tema

ble tatt opp på en saklig måte og belyst fra ulike synsvinkler, i og med at erfaringer fra alle verdenshjørner ble trukket fram. Mange land var da også opptatt av at nasjonal politikk må ta utgangspunkt i at virkeligheten varierer og at det ikke finnes én løsning som passer alle.

Samtidig som behovet for nasjonal tilpasning av politikken ble understreket, benyttet veldig mange land møtet i Wien til å understreke at FNs narkotikakonvensjoner må være hjørnesteinen både i landenes felles narkotika-innsats og nasjonal lovgivning.

STOR HANDLEFRIHET

FNs narkotikakonvensjoner gir verdens nasjoner stor frihet til å utforme en bred, balansert og human narkotikapolitikk. Dette ble bekreftet av ledende personer i FNs narkotikabyrå (UNODC) gjentatte ganger, blant annet med henvisning til Artikkel 3 i konvensjonen fra 1988. Der står det at landene kan velge å reagere på mindre

narkotikaovertridelser med f.eks. behandling, utdanning, ettervern, rehabilitering eller sosial re-integrering. Når mange land mangler behandlingstilbud, folk dør av overdoser, det lages håpløse informasjonskampanjer eller folk henrettes, er ikke dette noe som kan skyldes på FN-konvensjonene.

ALTERNATIVE REAKSJONER

Det er en tydelig trend at mange land nå eksperimenterer med andre former for reaksjoner enn fengsel og bøter på mindre overtridelser av narkotikaforbudet. Noen gjør det uten å endre lovverket. Dette er Norge et godt eksempel på, og vi har allerede høstet gode erfaringer med bl.a. ungdomskontrakter og narkotikaprogram med domstolskontroll. Andre land gjør tilsvarende eksperimenter sammen med justeringer av lovverket, slik som Portugal har gjort. Man skal ikke være særlig avansert spåmann for å forutsi at det kommer til å skje en stille revolu-

UNGASS: FLERE STEG VIDERE I RIKTIG RETNING

◀◀ Dag Endal, Prosjektkoordinator i FORUT, IOGTs bistandsorganisasjon

sjon på dette området de neste årene. Fengsel som reaksjonsform i mindre narkotikasaker kommer gradvis til å forsvinne i mange land. Med god grunn. Fengsel er ikke en konstruktiv reaksjon overfor dem som skal hjelpes ut av narkotikabruk, det er heller ikke bøter.

INGEN UNIVERSALLØSNING

Veldig mange innlegg på konferansen understreket at det må en sammensatt, bred og balansert innsats til for å bekjempe narkotikaproblemer. Det finnes ingen universalløsning. Ingen enkelttiltak vil være nok. Mange ulike innsatser må virke sammen. Mange viste til denne kjeden av innsatser: Forebygging, tidlig intervensjon, behandling, rehabilitering, integrering og hjelp med akutte problemer (skadereduksjon). Samtidig er det veldig varierende hvor langt enkeltlandene er kommet i å gjøre dette i praksis. Norge må regnes blant landene som har kommet aller lengst i å iverksette en slik bred og balansert politikk.

Mange land snakket om at en helse-tilnærming er nødvendig i bekjemping av narkotikaproblemer. Men også her er det nok betydelig avstand mellom liv og lære. Faktum er at de fleste land i verden, kanskje alle, har kommet for kort i å utvikle et tilbud om behandling og rehabilitering.

FOLKEHELSE

Det viktigste skillet i helsedebatten går nå mellom dem som oppfatter "helse-

tilnærming" som innsats med doktorer og medikamenter for å reparere skader som alt har oppstått, og dem som har en folkehelse-tilnærming. Det vil si å satse på forebyggende tiltak mot hele befolkningen, ikke bare mot dem med problemer, - f.eks. tiltak for å holde andelen narkotikabrukere lavt og dermed utsette færrest mulig for eksponering for narkotikabruk. I denne sammenhengen er det viktig at møtet i Wien brakte Verdens Helseorganisasjon (WHO) tettere inn i FNs narkotikaarbeid. WHO sitter på bred kompetanse på folkehelse og forebyggende helsearbeid som kan komme narkotikafeltet til gode.

NØDVENDIGE MEDISINER

Det er full oppslutning om at verdenssamfunnet nå må sørge for at alle land får tilstrekkelig tilgang på nødvendige medisiner til smertebehandling og kirurgi. Å sikre slike medisiner til alle som trenger det, er ett av to hovedmål med FNs narkotikakonvensjoner. Men tilgangen på smertestillende medisiner som lages av ulike narkotiske stoffer, er veldig skjev fordelt. 92 prosent av morfin til medisinsk behandling, blir brukt av 17 prosent av verdens befolkning.

DØDSSTRAFF

Noen land bruker dødsstraff for narkotikaforbrytelser. Dette har vært brukt av enkelte som skyts mot FNs narkotikakonvensjoner og forbudet mot narkotika. Temaet ble tatt opp av mange land og organisasjoner i debatten

i Wien, og enigheten er nå så stor at dødsstraff bør være "avklart" som tema i UNGASS-prosessen. De fleste er i mot dødsstraff, ikke bare i narkotikapolitikken, men også på alle andre juridiske områder. De landene som fortsatt praktiserer dødsstraff, får kritikk i alle FN-sammenhenger og velger å sitte musestille.

SKADEREDUKSJON ELLER FØRE-VAR?

FNs narkotikakonvensjoner er bygd på en føre-var-tankegang, dvs. å redusere skadene ved å begrense tilgangen til stoffene og holde antall brukere lavest mulig. Dette blir nå utfordret av *harm reduction*-tilnærmingen. Den tar utgangspunkt i at det alltid vil være noen som vil bruke narkotika og at staten må sørge for at disse tar minst mulig skade av bruken. Noen mener prinsipielt at myndighetene ikke skal legge seg opp i enkeltmenneskers valg av rusmidler, bare sørge for å hjelpe dem som kommer til skade. Denne diskusjonen splitter de frivillige organisasjonene mer enn medlemslandene i FN.

// HVA ER UNGASS

UNGASS står for The UN General Assembly Special Session on Drugs. Denne skal holdes 19-21. april 2016 i New York, hvor man bl.a kommer til å ta opp til diskusjon FNs narkotikakonvensjoner. Det er i disse at FNs medlemsland bl.a. har forpliktet seg til å holde på forbudet mot salg av narkotiske stoffer. Avtalene gir også råd om sanksjoner, forebygging og internasjonalt samarbeid.

Pubudu Sumanasekara // fra IOGT International var en av deltakerne under konferansen.

IOGT - AKTIVITET I MOSJØEN - FOR ET TRYGGERE UTELIV

IOGT hadde i mai stand med informasjon og medlemsverving på Sjøsidensenter i Mosjøen.

AV JOHN ALMENDINGEN

Det var første gang på mange år at IOGT var synlig i Mosjøen. For noen år tilbake hadde IOGT ganske stor virksomhet i byen. Den første IOGT-losjen i Mosjøen ble stifta i 1882, og ei tid deretter var det var flere avholdslosjer i Mosjøen og i bygdene omkring. Losje Haarek ble stifta i 1901 og hadde ganske stor virksomhet i nær 100 år. Det var regionleder Per-Arne Lillebø, sekretær John Almendingen og kampanjeleder Gisle Bangsund fra IOGT Norge som stod for aksjonen.

TRYGGERE UTELIV

Hovedemne for standen i Mosjøen var "Tryggere uteliv". Byene preges ofte av mye fyll i helgene. Det fører med seg vold, bråk og utrygghet. Politiet gjør en viktig jobb med å skape trygghet, men det er dessverre ikke nok. Vi trenger politikere som tar tak i problemene. En

ansvarlig alkoholpolitikk med god kontroll, begrensede skjenketider og personale som sier nei til berusede personer og mindreårige er effektivt for å redusere overskjenking, og vil gjøre byene tryggere i helgene.

På standen i Mosjøen ble det vervet flere nye IOGT-medlemmer, og det var 154 personer som skrev under på en henvendelse til kommunen om å føre en ansvarlig alkoholpolitikk. Særlig var det mange ungdommer - både rød - og blå russ - som skrev under på oppfordringen til kommunen. På stand ble det servert mange beger med eplejuice, og det ble mange samtaler om hva rusmidla gjør med samfunnet vårt. Det ble orientert om IOGT sitt arbeid både nasjonalt og internasjonalt.

KOMMER TILBAKE I NOVEMBER

Leder av IOGT Region Midt-Norge, Per-Arne Lillebø sier at alkoholforbruket i Norge har økte med om lag 40 % de siste 20 åra. Forbruket har økt blant kvinner og i eldre aldersgrupper. Ungdom derimot drikker mindre alkohol og røyker mindre hasj enn tidligere. Men selv om ungdom drikker mindre alkohol enn tidligere, er det likevel mange som ofte opplever utidig drikkepress. Dette bør ingen bli utsatt for.

Per-Arne Lillebø sier videre at IOGT Region Midt-Norge tenker å komme tilbake til Mosjøen i forbindelse med "Hvit jul-aksjon" i november.

AV ODD KJELL INGVALDSEN

BEKYMRET FOR NY TILSKUDDSDORDNING

Frivilligsentralene i Norge har fram til nå hatt en forutsigbar tilskuddsordning, der den enkelte sentral har fått sitt driftstilskudd direkte fra staten. Dette gjelder også for de 5 sentralene som drives i regi av IOGT (Luster, Time, Namsos, Sauda og Karmøy). De siste årene har dette ligget på kr. 310.000 i året, og utgjør selvfølgelig en vesentlig del av finansieringsgrunnlaget for frivilligsentralene.

Det er Odd Kjell Ingvaldsen som er ansvarlig for oppfølgingen av frivilligsentralene drevet i vår regi.

Ingvaldsen sier han er bekymret over hva denne endringen vil resultere i. I følge vedtaket som nylig ble fattet i Stortinget, høres det betryggende ut at tilskuddet skal være øremerket, og at det i tillegg skal økes. Ingvaldsen er glad for det, men er likevel bekymret over ulike sider av dette vedtaket. For det første er det ingen garanti for hvor lenge slike "øremerkinger" blir opprettholdt, og hva en opptrapping av tilskuddet vil innebære.

Det som bekymrer mest, sier han videre, er at kommunene nå vil få en svært stor innflytelse over den enkelte sentral. Mange sentraler er alt kommunale, og med en finansiell løsning som gir kommunene enda større makt, kan det spøke for flere av de organisasjonseide sentralene, mener han. I første rekke er det vel ikke eierskapet som bekymrer Ingvaldsen, men det at kommunene nå kan bruke sin makt til å diktere innholdet i den enkelte sentral.

Dersom øremerkingen opphører, tror han også at en vil oppleve en massiv nedleggelse av frivilligsentraler. En kommune med knapphet på penger, har lett for å ville prioritere de lovpålagte tjenestene, noe frivilligsentralene ikke er, uten å tenke på hva frivilligsentralene betyr for både den enkelte frivillige og for de som mottar tjenester fra sentralene.

Fra oppstarten til frivilligsentralen i Luster, en av fem sentraler IOGT driver.

GIR LETTERE TILGANG TIL ALKOHOL BEDRE FOLKEHELSE?

Må det bli litt enklere å kjøpe alkohol for at vi skal drikke mindre? Det er mulig å mene det. I mars kom en ny folkehelsemelding som skal behandles i Stortinget i juni.

AV HANNE CECILIE WIDNES

Den handler blant annet om hvordan regjeringen vil gjøre det enklere for å oss å gjøre helsevennlige valg. For tidlig død som følge av ikke-smittsomme sykdommer skal reduseres med 25 prosent. I IOGT kastet vi oss selvfølgelig over det kapittelet i meldingen som handlet om regjeringens strategier for å nå det globale målet om å redusere det skadelige forbruket av alkohol med 10 prosent. Det er ambisiøse mål.

Meldingen er nemlig helt klar på at det er en klar sammenheng mellom omfanget av skadelig forbruk av alkohol og hvor mye vi drikker totalt sett. Skadelig bruk handler ikke bare om hvor mange som er alkoholavhengige. Brorparten av alkoholrelaterte skader, overgrep og ulykker knytter seg til et såkalt moderat forbruk og til vanlige folks fyllekuler. Det pekes også på at et moderat forbruk øker risikoen for alvorlige sykdommer, som eksempelvis brystkreft.

MER LIBERAL ALKOHOLPOLITIKK

Skal vi nå de ambisiøse målene om å kutte ned det skadelige forbruket, må vi bruke de alkoholpolitiske virkemid-

ler bedre enn vi gjør i dag. På tross av dette har vi sett en stadig oppmykning og liberalisering av alkoholpolitikken. Det snodige er at begrunnelsen for liberaliseringen veldig ofte er å skape legitimitet og oppslutning om nettopp alkoholpolitikken. Altså å gjøre alkohol stadig mer tilgjengelig for at folk skal skjønnere at vi trenger begrensninger i tilgangen til alkohol. I følge Folkehelsemeldingen handler det om "at virkemidlene må tilpasses dagens utfordringer og behov".

UNDERGRAVER

Det er en stor utfordring for det forebyggende folkehelsearbeidet at den helsepolitiske debatten ikke i større grad er preget av et forsvar for dagens alkohollov og de effektive forebyggende virkemidlene. Dessverre er det heller argumenter som gir politikken mindre legitimitet som får dominere. Argumentasjonen som har blitt benyttet for å utvide åpningsdager for polet, for økte taxfreekvoter, liberalisering av reklameforbudet, tillate gårdssalg etc., peker alt for ofte mot at regelverket er begrensende og urimelig - i stedet for å peke på at det beskytter og virker.

Konsekvensen er at vi får en mindre effektiv forebyggende ruspolitikk. Og at folk kan oppleve at den ikke egentlig har legitimitet i de politiske miljøene.

POLET ER MER EN SØRVIS

Folkehelse må alltid ære viktigst når vi spille ball med alkoholloven. Ta for eksempel Vinmonopolet. Polet skal og bør fremstå som en god og populær sørvisbedrift for at folk fortsatt skal synes at det er greit å måtte på polet for å kjøpe vin. Vi må samtidig være tydelige på at polet først og fremst skal bidra til å begrense forbruket og skadene. Hvis god sørvis blir målsetningen med polet kan vi like godt overlate vinsalget til andre aktører.

MÅ SKAPE LEGITIMITET

I den situasjonen vi er, hvor også folk flest blir stadig mer bevisste på utfordringene rundt skadelig alkoholbruk, håper vi at Regjeringen og stortingspolitikkerne har sitt fokus på å skape legitimitet for en ansvarlig alkoholpolitikk. Det gjør de best ved å forsvare den, og ved å peke på at dette er god folkehelsepolitikk som bidrar til gode og til frie liv.

FRA HALAL TIL HARAM

Når dere sitter med dette bladet i fanget, er muslimene allerede godt i gang med fastemånedens ramadan. **I 30 DAGER**, mellom soloppgang og solnedgang, skal muslimer avstå fra blant annet mat og drikke, men også bruke tid på å jobbe med egne tanker, følelser og holdninger.

AV MIRJETA EMINI

Den hellige måneden skal brukes til refleksjon og renselse, fysisk og åndelig. Islam er opptatt av helse og velvære, og forbyr derfor alt som er skadelig for enkeltmennesket og samfunnet.

IKKE BESTANDIG FORBUDT

I islam er alt tiltatt, bortsett fra det som er eksplisitt forbudt. Det som er tillatt kalles halal, og det som er forbudt, kalles haram. Midt mellom disse to ytterpunktene, finnes også det som er anbefalt og frarådet. På Muhammeds tid ble alkohol konsumert i store mengder både i Medina og Mekka. I Koranen finner vi til og med et vers som beskriver vinen som et jærtegn fra Allah. Det store alkoholkonsumet førte til skader og uro, og ikke minst gikk drikking og gambling hånd i hånd og var en kilde til store sosiale utfordringer. Det gikk så hardt for seg, at Allah så seg nødt til å forsøke å regulere forbruket. Dessverre førte ikke dette til noen store endringer og konsumet fortsatte som før. Alkoholforbruket gikk også utover religionsutøvelsen, som for eksempel

bønnen. Det kom derfor en ny forordning fra Allah: *"Dere som tror, kom ikke til bønnen når dere er berusede, før dere vet hva dere sier"* (Koranen 4:43).

Muslimer ber fem ganger om dagen, og det betød at det ble mindre tid til drikking hvis man skulle rekke å være edru før bønn. Dette hadde en regulerende effekt mot overdreven drikking, men det var altså ikke et forbud.

Forbudet kom senere med vers 5:90-91: *"Dere som tror, alkohol, hasard, offersteiner og spådomspiler er en gru og et Satans verk. Unngå det, så det må gå dere godt! Ved alkohol og hasard ønsker Satan bare å sette fiendskap og hat mellom dere, og holde dere borte fra tanken på Gud, og fra bønnen. Skulle dere ikke da la det være?"*

Mennesker blir oppmuntret til å reflektere over hva slags liv de ønsker å leve. Vi vet hva som kan være konsekvensene av alkoholbruk eller gambling - vil vi da utsette oss selv for disse?

I dette ligger ikke bare konsekvenser i dette livet, men også i neste.

Forbudet kom altså gradvis da man innså at det eneste som kunne endre og påvirke samfunnet i en positiv retning, var klare retningslinjer. I dag er det en allmenn forståelse blant muslimer at alkohol er forbudt. Man skal også, så langt det lar seg gjøre, heller ikke tilrettelegge for at andre kan drikke.

GUD HAR FORBANNET KHAMR

"Gud har forbannet khamr og den som fremstiller den eller får den fremstilt, den som drikker den, den som serverer den, den som frakter den, den som får den fraktet, den som selger den og den som tjener på salget av den, den som kjøper den og den som får den kjøpt for seg"* (Profeten Muhammed).

Hva som kan defineres som khamr og ikke, har lenge vært en intern debatt. Profeten Muhammed utvidet begrepet til å gjelde andre rusmidler enn bare vin/alkohol. Han har også sagt: *"Alt som*

virker berusende i store mengder, er forbudt i små mengder". Dette fører for eksempel til utfordringer når det gjelder matlaging. Vin i maten fører sjelden til beruselse, og sånn sett er det ikke noe galt i spise mat tilsatt vin, men siden vin i store mengder fører til beruselse, så er det heller ikke greit å ha det i maten.

DAGLIGE DILEMMAER FOR DE SOM TROR

Muslimer står daglig i dilemmaer, særlig i land hvor alkohol er vanlig. Er det greit å jobbe i en restaurant hvor det serveres alkohol? Skal man være sosial med kollegaene etter jobb, hvor det mest sannsynlig vil konsumeres alkohol? Hvordan man løser slike dilemmaer, er forskjellig fra person til person.

I islamsk tradisjon er det ingen enkeltperson som har myndighet til å konkludere hva som til enhver tid er i overensstemmelse med islamsk lov. I lovtolkninger legges særlig vekt på den personlige vurdering eller tolkning. Noen velger å tolke den helt bokstavelig, uten å ta hensyn til den historiske

konteksten. Mer moderate muslimer derimot, leser den derimot sett i lys av tiden vi lever i nå.

KULTUR SPILLER EN ROLLE

Det er ca. 1,6 milliarder muslimer i verden i dag. Hvor mange av disse som faktisk drikker alkohol, er usikkert. Kultur og tradisjoner spiller en viktig rolle. For eksempel vil muslimer på Balkan ha et mer avslappet forhold til alkohol enn muslimer i en del afrikanske og asiatiske land. De drikker likevel mindre og sjeldnere enn det ikke-muslimer gjør, men mer og oftere enn muslimer fra andre regioner. Muslimer som vokser opp i vestlige land der alkohol er mer vanlig, kan påvirkes av omgivelsene. Samtidig vet vi at i Norge så påvirker muslimsk ungdom drikke-mønsteret til ikke-muslimsk ungdom.

At man er muslim betyr altså ikke nødvendigvis at man ikke drikker alkohol. Dette er et personlig valg, slik det er for de aller fleste av oss.

MUSLIMER tror at det finnes en Gud og menneskeheten har blitt veiledet av Gud gjennom alle tidsepoker. Profeten Muhammed er den siste i rekken av profetene (Moses, David og Jesus). Alle profetene har forsøkt å formidle det samme budskapet og de samme prinsippene, men fordi menneskeheten har avvist eller misforstått deres budskap, har Gud forsøkt igjen gang på gang. Koranen er, i følge islam, Guds ord. På arabisk kalles gud for Allah, og Allah åpenbarte seg for profeten Muhammed gjennom engelen Gabriel. Siden muslimer, kristne og jøder har samme gud (ifølge muslimene), bygger Koranen på Toraen og evangeliene.

VIN I PARADIS

I Paradis vil menneskene belønnes for å ha vært tålmodige og lydige overfor Allah. Noe av det som er forbudt i dette livet, vil være tilgjengelig og lov i neste liv. Derfor vil man belønnes med blant annet en elv av vin i paradiset. I paradiset vil ikke vinen ha en berusende effekt, men den vil være et virkemiddel for å nå høyere nivåer av bevissthet og åndelighet. I dette livet har alkoholen en tilsørende effekt på oss; den gjør at vi ikke tenker klart, vi tar dårlige valg, og begår handlinger vi angret på i etterkant. Det er Satans verk, fordi den får oss til å glemme det vi egentlig er her for å gjøre - tilbe og ære Allah og dens skaperverk. Å ta vare på egen kropp og helse er en del av denne tilbedelsen. I paradiset derimot vil vinen bringe oss nærmere Allah. Den vil være rensende for alt som kan skade helse og sjel, og dermed er det lov å drikke.

VIN SOM METAFOR

I islamsk religiøs poesi, brukes ofte ordet "vin" som et metafor på hellig rus eller en personlig spirituell/åndelig opplevelse. Særlig innen sufisme, skrives det mye om beruselse og vin. Sjelen blir beruset i møte med Allah, men denne rusen har ikke de negative bivirkningene/side effektene som verdslig vin eller alkohol har. Denne rusen som oppstår i møte med Allah fjerner alle slør og illusjoner, i motsetning til verdslig vin som tilslører sinnet.

*Khamr er det arabiske ordet for alkohol, og det er denne benevelsen som brukes i Koranen. Ordet stammer fra khamara som betyr "skjulte, tilsloret, gjemte". Siden alkoholens rus tilslører sinnet og gjøre det vanskelig for mennesket å skille mellom riktig og galt, kalles den derfor for khamr.

Årets landsmøte i august samler IOGT-ere fra hele landet for å bestemme kursen videre.

VIL GJØRE IOGT TIL EN MER SYNLIG SAMFUNNSAKTØR

KORT ARBEIDSPLAN

Mange av delegatene vil kanskje si at det viktigste med arbeidsplanen for neste periode er at den er kort. For landsstyret har det også vært viktig å sette noen klare prioriteringer i planen. Derfor har man satt et strategisk mål for perioden - Gjøre IOGT til en mer synlig samfunnsaktør. Deretter har landsstyret satt opp tre satsningsområder. Det første handler om å arbeide for en ansvarlig alkoholpolitikk lokalt. Her skal Tryggere uteliv-prosjektet videreføres. Det andre handler om bevissthet rundt alkoholkultur. Ingen skal oppleve drikkepress, og vi skal gjøre det lett å ta alkoholfrie valg. Vi skal synliggjøre hvordan alkoholkulturen påvirker holdningene og handlingene våre, og bygge videre på de erfaringene som vi har gjort i Sterk&Klar for å styrke foreldre og andre voksne i deres rolle som forebyggere. Det tredje går på arbeid for utsatte grupper, og her finner vi mange av prosjektene IOGT i dag driver, som Enestående familier, Møteplassen og Sammen om nøden.

I tillegg til de politiske spørsmålene har sentralstyret også satt opp noen punkter under organisasjonsutvikling.

- Knytte de ulike delene av organisasjonen tettere sammen slik at det blir enklere å se sammenheng mellom de ulike spørsmålene.
- Mobilisere flere frivillige i arbeidet det vi gjør, både medlemmer og ikke-medlemmer
- Drive målrettet verving og arbeide for å redusere gjennomstrømmingen av medlemmer
- Fortsette og styrke det gode samarbeidet vi har med Juvente, Juba, IOGT International og Actis.

NY FORMÅSPARAGRAF

Etter nesten 20 år er det på tide å endre formålsparagraf for IOGT. Selv om organisasjonen i løpet av disse årene har hatt dokumenter med til dels andre visjoner og mål. Etter at vi vedtok samfunnsoppdraget for to år siden ble det et behov også å se på denne forteller, organisasjonskonsulent i IOGT, Jan Tore Evensen. - Nå får vi en paragraf som er mer i pakt med det vi har sagt vi skal prioritere fremover.

I fjor hadde vi jo en høring i organisasjonen, sier Evensen. - Der stilte vi spørsmålet om vi skulle gå bort fra å stille krav om avhold fra medlemmer. Det var ikke veldig overraskende at det ikke kom inn mange svar som støttet det, men det er likevel bra at vi har hatt og tør ha noen slike grunnleggende debatter. Det gjør også at vi blir sikrere på hvorfor vi mener det vi gjør, mener han.

NYTT MEDLEMSKAPSKRITERIE

Selv om det fortsatt skal være slik at medlemmer i IOGT ikke drikker alkohol, valgte landsstyret å gå inn for å ta bort resten av forpliktelsen som går på at man ikke skal bidra til at andre får bruke alkohol, noe som det også var en større åpenhet for

Arbeidsplan, budsjett og 1x lovforslag. Det er noe av det som venter delegatene på årets landsmøte i august.

i de svarene kom inn. Medlemskriterie for IOGT vil dermed bli - "Medlemmer i IOGT bruker ikke alkohol eller andre rusmidler." Et av medlemmene i landsstyret, Espen Dahl Svendsen, tok dissens i denne saken. Dermed er dette et av spørsmålene hvor vi kan forvente diskusjon på landsmøtet. - Jeg tok dissens på endringsforslaget fordi jeg mener at vi må være tydelige og prinsippfaste, sier Svendsen. - Det er ikke forenlig med IOGT-

medlemskap å ha kommersielle interesser i omsetning av alkohol, f.eks som eier eller medeier i en restaurant, kafé eller butikk. Han viser til at landsstyret i perioden hadde en sak om hvorvidt et medlem kan sitte med skjenkebevilgning, og at man i den sak overlot dette til medlemmets egen oppfatning. - Jeg mener at landsstyret her burde vært tydelig på at dette faktisk ikke er forenlig med et medlemskap i IOGT, sier han. Vi må derfor beholde dagens formulering eller ha en annen formulering som gjør dette tydelig.

I begrunnelsen for forslaget sier landsstyret at det er viktig å ikke ha en formulering som ikke kan tolkes for vidt, og som ikke fører til at vi oppfattes som urimelige i det politiske landskapet som vi oppholder oss i. Vi er en av svært få organisasjoner som setter særskilte krav til hva medlemmer kan eller ikke kan gjøre, og da må vi også begrense dette til et helt grunnleggende, mener landsstyret. "Vi kan lett risikere å bekrefte bildet av strenge avholdsfolk som mange vil sette på oss." Foruten kravet til avhold vil et medlem av IOGT fortsatt forplikte seg på organisasjonens formål, som er klar på at man ønsker å redusere forbruk og skader av rusmidler. Dette setter i seg selv klare begrensninger på hvem som måtte finne et medlemskap interessant.

FORSLAG TIL NY FORMÅSPARAGRAF:

"IOGT i Norge er en demokratisk, frivillige organisasjon som bygger sitt arbeid på erkjennelsen av at alle mennesker har lik verdi og dermed samme krav på respekt og like rettigheter uavhengig av hudfarge, etnisitet, kjønn, seksuell legning og politisk eller religiøs oppfatning.

IOGTs visjon er at mennesker over hele verden får leve frie og meningsfulle liv uten at alkohol og andre rusmidler hindrer dette.

IOGT vil derfor mobilisere mennesker til å bidra til å redusere bruken av rusmidler.

Vi vil arbeide for en politikk som reduserer forbruk og skader, påvirke drikkevaner og normer, støtte mennesker med rusproblemer og tilby trygge og utviklende samværsarenaer.

IOGT arbeider for å redusere økonomiske og sosiale forskjeller mellom mennesker.

IOGT er religiøst nøytral og partipolitisk uavhengig.

IOGT støtter en frivillig ruspolitisk bevegelse globalt, og er tilsluttet IOGT International."

IDA NY ADMINISTRASJONSSEKRETÆR //

I ett år fremover vil det være en ny stemme som møter medlemmer og andre som ringer til IOGTs sentralkontor. Ida Braaten overtar etter Pernille Christensen som skal ut i foreldrepermisjon.

IOGT kjenner hun godt fra tiden i Juvente. - IOGT har liksom alltid vært der, sier hun. - Som en av Juvente sine voksenorganisasjoner. Jeg har møtt folk fra organisasjonen på landsmøter og sommerleire. I Juvente har hun hatt flere oppgaver som leder i prosjektet Fristil, arrangert sommerleir og sittet 4 år som organisatorisk nestleder i landsstyret. Etter tiden i Juvente ha hun tatt en mastergrad i interaksjonsdesign, design for IT hvordan man f.eks gjør nettsider brukervennlige. Dette er kunnskaper hun også håper kan bli til nytte i vikariatet hun nå begynner i.

Ida gleder seg til å bli kjent med organisasjonen. Jobben begynte hun 15. juni, og til nå har tiden stort sett gått med på å sette seg inn i oppgavene og registrere medlemmer. - Jeg håper jeg kan være et godt bindeledd til medlemmene, og hjelp til med det de trenger, sier hun, og legger til at hun håper folk ringer inn, tar kontakt og spør om det er noe de lurer på.

ROALD NY POLITISK RÅDGIVER //

Når IOGT skulle ansette en ny politisk rådgiver trengte de ikke gå langt. Roald Heggernes, som også har hatt samme jobb tidligere, arbeidet allerede i organisasjonen som prosjektleder i Sterk&Klar. Og før dette igjen har han hatt flere verv i organisasjonen, jobbet ved Åsane folkehøgskole og sittet i sentralstyret. Han er også tidligere leder for NGU (nå: Juvente). I jobben som politisk rådgiver skal han ha hovedansvaret for prosjektet "Tryggere Uteliv", som

har som målsetning å skape et bredt folkelig engasjement og oppslutning om bedre kontroll med skjenking, en mer restriktiv skjenkepolitikk i kommunene og gjennomslag for effektive alkoholpolitiske virkemidler i kommunene.

Samtidig har Adrian Farger Røgne, som også har jobbet som politisk rådgiver i et par år sluttet for å gjøre ferdig mastergradstudiene sine.

JOHN ARNE NY PROSJEKTLEDER // I STERK&KLAR

Heller ikke for prosjektlederjobben i Sterk&Klar trengte man å gå særlig utenfor organisasjonens grenser. John Arne Jenssen som begynner i jobben nå i sommer, kom med i IOGT når organisasjonen kjøpte opp Solhaug forebyggingscenter utenfor Levanger. Her har han vært daglig leder siden starten for 15 år siden.

Når han fikk spørsmålet om å ta over som prosjektleder for Sterk&Klar var han imidlertid klar. Jenssen har videreutdanning i forskningsbasert forebygging, og har på Solhaug arbeidet mye med holdningsskapende formidling i samarbeid med skoleverket og kommunale hjelpetjenester. Han gleder seg til å ta over prosjektlederansvaret fra august av.

TIDA GÅR SÅ ALTFOR FORT - DET ER ET VANLIG UTTRYKK

Hanne Ringdal //

AV HANNE GADE RINGDAL

Den går nok ikke raskere enn før, men jeg opplever at døgnet er delt opp i nøye tilmålte minutter for diverse aktiviteter. Haster fra det ene til det andre - stadig på farten. Og jeg trives med det! Jeg tror ikke det resulterer i stressrelaterte lidelser når det er aktiviteter som er *så engasjerende og* så gir så mye positiv respons.

De siste 2 åra som leder av IOGT har vært aktive, men så utrolig positive! Det er et privilegium å være med å påvirke vårt samfunn, våre politikere og våre medmennesker til å ta del i vår visjon at mennesker over hele verden får leve frie og meningsfulle liv uten at alkohol og andre rusmidler er til hinder for dette. For tillitsvalgte og aktive medlemmer er denne gevinsten drivkraften til fortsatt engasjement i IOGT. Jeg har vært utrolig heldig med de valgene dere gjorde for to år siden. Styret i IOGT består av engasjerte medlemmer som innehar god kompetanse på forskjellige felt, evne og vilje til å samarbeide, mye omsorg og en god porsjon humor. Det kommer godt med under meningsutvekslinger!

Det er av stor betydning som leder at jeg har full tillit til våre dyktige ansatte rundt om i landet. De viser et stort engasjement, fleksibilitet og lojalitet til organisasjonen. Jeg er mektig imponert over utvikling av prosjekter, søknader og gjennomføringsevnen. Det er et stort arbeid som ligger bak og vi får gode økonomiske uttelling fra det offentlige som gjør aktiviteten mulig. Gjentatte ganger får vi gode tilbakemeldinger fra deltakerne i aktivitetene og det må jo være det beste skussmål om at vi er med å gjøre en forskjell.

IOGT har virket i Norge siden 1877. Vi har mange avdelinger som har avholdt møter i alle år og jeg har fått lov å delta på

flere arrangementer som jubileer, årsmøter, regionkonferanser osv. Jeg er imponert over hva som er lagt ned av sosialt og kulturelt engasjement. IOGT-avdelinger er også i dag viktige bidragsyttere - menneskelig og økonomisk for videre drift

Nå nærmer det seg landsmøte igjen. Det blir spennende da flere av sakene er ganske så kontroversielle. Organisasjonsstrukturen, formålsparagraf, utredning om nytt navn - dette skaper engasjement! Det har kommet inn mange vektige innspill og jeg håper på gode debatter og vettuge vedtak. Vi har mange utfordringer. Skal vi fortsatt være en medlemsorganisasjon må vi verve og engasjere medlemmene i våre satsningsområder og prosjekter. Vi må sikre fortsatt drift ved å forvalte vår kapital på en god måte. Vi må bygge videre på det gode arbeidet som gjøres uten å bli nostalgiske og hindre denne utviklingen. Som mellomleder på sykehus i 35 år har jeg vært med på mange endringer og omstillinger. Noen har vært økonomisk initiert - andre fordi medisinske behandlingsopplegg har forandret seg. Jeg har erkjent at i endringsprosessene er det viktig å komme med innspill og være med å forme framtida, men når vedtak er gjort har det vært min rolle som leder å være lojal til det som er bestemt.

IOGT-ere har et stort engasjement for organisasjonen og det er bra! La oss møtes til landsmøte i Bergen 14. - 16. august til engasjerende debatter, kulturelle opplevelser, god mat og gode samvær og så iverksette våre vedtak til beste for framtida i IOGT.

La oss bruke tida til det!

Fulle damer lønner seg

SIRUS (Statens Institutt for rusmiddelforskning) har i mange år sendt skuespillere inn på utesteder for å spille beruset. Dette for å se hvor lett det er å få kjøpt alkohol på stedene hvor det å skjenke berusede personer er forbudt. Gjennom disse forsøkene har man også sett en forskjellsbehandling mellom menn og kvinner som forsker ved Sirus, Kristin Buvik har satt fokus på. Foruten forsøkene har de også intervjuet bartendere på stedene.

Forskerne har tidligere dokumentert at tilsynelatende fulle kvinner fikk alkoholserving i 88 prosent av forsøkene, mot 77 prosent for menn. Intervjuene med bartenderne gir en forklaring på dette. – Bartenderne ser på kvinnene som agn for å tiltrekke mannlige gjester, sier Buvik. – Behovet for å tjene penger veier tyngre enn bekymringene knyttet til overskjenking. I tillegg oppfattes de berusede kvinnene som seksuelt tilgjengelige, både for de mannlige gjestene og bartenderne.

De kvinnelige skuespillerne meldte også i fra om at ubehag knyttet til det å bli sett på som et lett bytte. – De mannlige skuespillerne beskrev ikke tilsvarende opplevelser, sier Buvik. I tillegg ser bartenderne også på fulle kvinner som mer harmløse enn fulle menn. At menn blir aggressive er noe de ofte opplever, men det skjer sjeldnere med kvinner. – Bartenderne tenker at det blir en bedre kveld med flere damer, fordi mennene får mindre å krangle om. Når gjestene koser seg, blir det bedre for bartenderne også, sier Buvik.

Mer medieomtale førte til strammere skjenketider

Skjenketidene har endret seg flere ganger de siste 20 årene. Ingeborg Rossow ved Sirus har nå sett på hva som driver frem endringer, og gjennomgått prosessene som leder til skjenketidsendringer i 24 norske byer i 2004 og 2008. Konklusjonen er at medieomtale og politiets rolle er viktige faktorer.

I 2004 utvidet 9 av byene sine skjenketider, mens i 2008 innskrenket 20 byer sine. Forskjellen på de to tidspunktene var i stor grad at i 2004 var det få om noen som utfordret utelivsbransjen sine argumenter. Hensynet til utelivsbransjen, samt liberale politiske argumenter med vekt på individuelle rettigheter og ansvar var avgjørende. I 2008 derimot var situasjonen en annen. Da hadde media i forkant omtalt spørsmål om vold og fyll som viktige problemer som krevde handling. I tillegg uttrykte politiet stor bekymring for problemer med alkoholrelatert vold og ordensforstyrrelser.

- Politiet var også tydelige på at mye av disse problemene var knyttet til skjenking og at kortere skjenketider ville være et viktig virkemiddel for å redusere problemene, sier Rossow. Dette ble også avgjørende i mange kommuner forteller informanter i kommuneadministrasjonen.

Narkotikadødstall på vei ned

Norge har i mange år fått rykte på seg for å ha et høyt antall overdosedødsfall sammenlignet med andre europeiske land. Tallene som blir brukt i debatten er imidlertid ofte gamle, og tar ikke inn over seg den utviklingen som har skjedd i løpet av 2000-tallet. Fortsatt ligger Norge nest høyest på listen i Europa, men utviklingen har over tid vært mer positiv i Norge enn i andre land som har ligget høyt, som Sverige, Finland, Estland og Irland. 78 % av dødsfallene skyldes overdoser, mens selvmord utgjorde 11 prosent og mentale forstyrrelser/avhengighet 10 prosent.

Selv om tallet fortsatt er høyt falt antall dødsfall per år fra 405 til 255 fra 2001 til 2003, fulgt av en utflating til 2009. Nedgangen fra 2001 var trolig knyttet til at antall pasienter i legemiddelassistert rehabilitering (LAR) begynte å øke fra årtusenskiftet, mener forsker Ellen Amundsen ved Sirus, som har sett på statistikken. Den totale dødeligheten var markant lavere for pasienter i substitusjonsbehandling enn for personer som stod på venteliste og for de som droppet ut eller avsluttet slik behandling.

Fra 2009 til 2013 var det en ny nedadgående trend fra 285 til 234. Samtidig ble gruppen som bruker heroin og andre opiader eldre, og rekrutteringen til sprøytebruk ser ut til å avta.

Oslo har over alle år hatt flest narkotikautløste dødsfall målt i antall, mens Hordaland de siste tre årene har hatt flest slike dødsfall målt i forhold til innbyggertallet i aldersgruppen 15-64 år.

Franchisebutikker selger mer til mindreårige

Juvene sin skjenkekontroll har vist at noe over 1/3 av mindreårig ungdom som forsøker seg får kjøpt alkohol i dagligvarebutikker, mens Vinmonopolet kommer vesentlig bedre ut. Markedsforsker Jakob Utgård ved Handelshøyskolen BI har nå i sitt doktorgrads-prosjekt gått gjennom tallene fra 2008 til 2011 på nytt for å se om det var spesielle butikktyper som var mer tilbøyelige enn andre til å selge.

Konklusjonen er at franchisebutikkene er mer tilbøyelige til å selge enn filialbutikker. Forskjellen på de to er at mens franchisebutikken drives av en kjøpmann som har inngått avtale med en av dagligvarekjedene om å benytte konseptet deres, er butikksjefen i filialbutikken ansatt i en av kjedene for å drive et bestemt utsalgssted. Ifølge Utgård har franchisebutikkene sterkere økonomisk motivasjon for å drive butikkene mest mulig effektivt, og dette kan også gi seg utslag i at det ansettes færre ansatte, billige med lavere alder og ansiennitet og at det investeres mindre i opplæring.

Studien vider også at butikker som holder til på steder med færre enn 10 000 innbyggere er mindre tilbøyelige til å selge alkohol til mindreårige, og mens grad av konkurranse ikke påvirker tilbøyeligheten til å selge.

KONTAKT IOGT:

Henvendelser vedrørende medlemskap, adresse-endringer mv. sendes til adressen over, eller på telefon til 23 21 45 80.

VI TAKKER

I tillegg til alle enkeltmedlemmer som har gitt sine bidrag har flere IOGT-avdelinger bevilget midler til nødhjelpsarbeidet i Nepal. Vi vil takke alle som har gitt, både små og store beløp. Alt hjelper i arbeidet som nå pågår.

Vårsol, Gjøvik	5 000.-	Rechabs Minde, Oslo	5 000.-	Sagatun, Trondheim	5 000.-
IOGT i Oppegård	10 000.-	Første Norske, Porsgrunn	5 000.-	Høvding, Skien	5 000.-
IOGT i Norge	50 000.-	Prøven, Drammen	10 000.-	Skjold, Hamar	5 000.-
IOGT i Romsdal	2 000.-	Aftenstjernen, Tønsberg	10 000.-	Ledestjernen, Fredrikstad	10 000.-
IOGT i Molde	3 000.-	IOGT Bryn	5 000.-	IOGT Halden	3 000.-
Sarpsfoss, Sarpsborg	5 000.-	IOGT i Haugesund	7 000.-	Stadigt Haab&Ansgar, Sandefjord	10 000.-
IOGT Region Øst-Norge	15 000.-	Magnus den Gode, Trondheim	5 000.-	IOGT Region Sør	10 000.-
Ungdommens vel, Oslo	15 000.-	IOGT Larvik	10 000.-	Åsane folkehøgskole	10 000.-
IOGT Blefjell	7 500.-	IOGT Østfold	5 000.-		
IOGT Concordia	30 000.-	Vårsol kvinneforening, Gjøvik	1 000.-		

Behovet for nødhjelp er fortsatt stort i Nepal, men vi kommer inn i en fase hvor gjenoppbyggingen blir viktig. Regntiden står for døren, og med den store utfordringen for en befolkning som mange steder ikke har skikkelig tak over hodet. Allerede har vi sett jordskred som har tatt mange menneskeliv.

En måte å fortsatt støtte nå er å bli FORUT-fadder. Det styrker FORUT sine muligheter til å hjelpe, og å fortsette innsatsen også i de andre landene vi driver. FORUT er IOGT sin bistandsorganisasjon, som vi eier sammen med Juba og Juvente.

// BLI FORUT-FADDER

JA, jeg blir med! FORUT, Boks 203, 2003 Østern
e-post: forut@forut.no
www.forut.no

og betaler 200,- pr måned og betaler _____ pr måned (maksimalt over 200,-)

AvtaleGiro **Beløpsgrense**

Jeg ønsker å benytte AvtaleGiro. Maksimum beløpsgrense pr. trekkmåned er lik øvrig månedbeløp

Beløpet trekkes den 20. hver måned. Jeg ønsker ikke å motta varsel i forkant av betalingen

Betalingsoppdraget gjelder til jeg gir munt.

Bank beskjed om at det opphører.

FORUT oppfordrer alle til å benytte AvtaleGiro - det er det mest kostnads effektive for oss!

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____ TF: _____

Fodselsnummer (11 siffer): _____ (fylles ut dersom du ønsker utbetalt)

E-post: _____

Belast mitt kontonummer: _____ FORUT er medlem av

Sted, dato: _____ Lunderskrift: _____

FORUTs kontonummer: 7226 66 9 1681 AvtaleGiro er trykt, enkelt, oversiklig og rimelig. Utveksel du flere opplysninger om AvtaleGiro - kontakt din bankforbindelse.

Ket. nr. fylles ut av FORUT

FORUT garanterer en rask og sikker registrering av alle opplysninger som angir ditt FORUT-medlemskap. Skal du bli medlem av FORUT til et annet land - i forbindelse med ditt medlemskap. Persondata vil ikke bli utvekslet til en annen landets myndighet, i tillegg til personopplysningsloven.

Varer nr./referanse: _____

VERDEN KAN FORANDRES